

Utställning i Skottland ger nytt ljus åt vikingar

Vilka var vikingarna? Hur bodde de? Hur såg deras värld ut? Mellan 18 januari och 12 maj ska utställningen *Vikings! The Untold Story* på National Museum of Scotland försöka besvara dessa frågor genom att kombinera arkeologiska fynd med digital interaktivitet.

Utställningen i Edinburgh visar mer än 500 fornfynd från Historiska museet i Stockholm tillsammans med 20 objekt ur det skotska museets samlingar. *Vikings!* är en av de största vandringsutställningarna någonsin från Sverige.

– I den permanenta utställningen på annat håll i museet finns ännu fler föremål, som belyser vikingarnas roll i skotsk historia och deras ömsesidiga påverkan här, säger Bruce Blacklaw på National Museum of Scotland.

Vikings! har på bara ett par månader dragit nära 30 000 besökare. Enligt museet väntar man ytterligare lika många, innan utställningen stänger i maj.

Digital båtgrav

För att ge nytt ljus åt vikingatiden har Historiska museets entreprenör Museums-partner, som svarar för marknadsföring och logistik, anlitat designföretaget Studio Exhibit och dataföretaget Virtual Dynamix. Studio Exhibit står även bakom utställningen *Ötzi – the Iceman* i italienska Bologna.

– Min personliga favorit är det stora digitala bord där flera personer kan samarbeta om att gräva ut en båtgrav, säger projektledaren Katty Hauptman Wahlgren på Historiska museet.

Olika teman på utställningen åskådliggör vikingarnas utseende, vardag, religion, begravningsritual, hantverk och resor. Syftet har varit att avlägsna klichéer om de forntida skandinaverna.

– De är ständigt aktuella i populärkulturen över stora delar av världen och det finns många livskraftiga stereotyper, till exempel att krigarna hade horn på hjälmarna, säger Sophie Nyman på Historiska museet.

Anmärkningsvärda fynd

Många av de utställda föremålen består av guld eller silver. Ett av de mest anmärkningsvärda fynden är en 1 500 år gammal Buddhaskulptur, som arkeologer hittat i Uppland, men som ursprungligen kommer från ett område i dagens Pakistan. På utställningen finns även det äldsta svenska krucifix man känner till.

Konsthistorikern Janina Ramirez, som leder programserien *Secret Knowledge* på BBC, menar att kyrkans ensidiga bild av hänsynslösa förövare fastnat som en fläck på vikingarnas karaktärsdrag, eftersom de saknar egenhändigt upptecknad historia.

”Jag tror att det har fått oss att underskatta hela vikingakulturen”, säger hon i ett tv-program om utställningen.

Även om runskriften bara är ett slags inristade rubriker, så kan de efterlämnade föremålen berätta desto mer.

Vikingaskeppens betydelse

Förmågan att memorera vilka som ägde många jordegendomar och att recitera hjältesagor och episka dikter utantill talar för att vikingarna hade en sofistikerad kultur, men det gör även deras hantverksskicklighet.

Förvånansvärt mycket tid och råmaterial gick åt till att tillverka vikingarnas långskepp. Till skrov, stommar och mast behövde man fyra olika träslag, nämligen ek, furu, vide och ask. Till rep gick det åt sexhundra hästsvansar och till segel tvåhundra kilo ull.

”Det var sin tids spjutspetsteknologi”, säger Janina Ramirez.

För vikingarna var skeppen inte bara ett sätt att förflytta sig på vatten. De behövde dem också för livet efter detta, om man får tro deras föreställningsvärld. Föga anade skeppsbyggarna att farkosten tillsammans med andra fornföremål en dag skulle hamna i en utställningslokal på National Museum of Scotland.

”Det här är förmodligen inte hur innehavaren trodde att livet efter detta skulle se ut, när han tog sitt sista andetag för ett årtusende sedan”, säger Janina Ramirez.

Källor

BBC. <http://www.bbc.co.uk>

BBC Four. *Secret Knowledge*. Episode 2. ”The Art of the Vikings”.

Historiska museet i Stockholm. <http://www.historiska.se>

MuseumsPartner. <http://www.museumspartner.com>

National Museum of Scotland. <http://www.nms.ac.uk>

studio exhibit. <http://www.studio-exhibit.com>